

INFORMATIEBLAD

Jakobskruiskruid

Informatie voor bewoners van de provincie Noord-Holland

In dit informatieblad vindt u informatie over jakobskruiskruid (*Jacobaea vulgaris*). U kunt hierin adviezen vinden over het beheer en de bestrijding van deze plant. Daarnaast leest u hoe u de verspreiding van jakobskruiskruid kunt melden.

Jakobskruiskruid is een inheemse pioniersoort die tot wel 1,5 meter hoog kan worden. De plant heeft gele bloemen en veervormige bladeren. Jakobskruiskruid groeit goed op bodems die niet te

arm en niet te rijk zijn aan voedingsstoffen. De plant houdt van zonnige plekken met grond die water goed doorlaat. Hij kan zowel op zand- als kleigrond groeien.

Ecologische waarde

Jakobskruiskruid is van belang voor het ecosysteem omdat hij veel dieren ondersteunt. De nectar uit de bloemen dient als voeding voor insecten zoals vlinders, bijen en zweefvliegen. Jakobskruiskruid is belangrijk voor ongeveer 180 soorten insecten en is voor een aantal insecten ook een waardplant. Dit betekent dat sommigen insecten hun eitjes op de plant leggen en de larven zich voeden met de plant. Een voorbeeld is de sint-jakobsvlinder, waarvan de rupsen alleen jakobskruiskruid eten. Na de bloei maakt de plant zaden die door de wind worden verspreid. Deze zaden zijn voedsel voor sommige vogels.

Vanwege deze positieve eigenschappen is het belangrijk om het nut en de noodzaak van het bestrijden van de plant goed af te wegen.

Waarom kan jakobskruiskruid voor problemen zorgen?

Jakobskruiskruid kan zich snel verspreiden en grote gebieden overnemen, vooral op verstoorde gronden. Dit betekent dat andere planten minder ruimte en voedingsstoffen hebben om te groeien. Jakobskruiskruid concurreert dus ook met landbouwgewassen om water, licht en voedingsstoffen. Dit kan zorgen voor lagere opbrengsten op grasland of akkerland.

Afbeelding: Gewoon jakobskruiskruid

Jakobskruid bevat giftige stoffen die gevaarlijk zijn voor mensen en dieren. De plant kan bij mensen een contactallergie veroorzaken. Grazende dieren vermijden de plant vanwege de onaangename geur en bittere smaak. Maar als de plant wordt gemaaid, verliest hij deze eigenschappen. Dan kan vee tijdens het eten van gedroogd gras toch het kruid binnenkrijgen. Ook hooi met veel kruid is ongeschikt voor vee. Bij regelmatig eten kan de lever van de dieren beschadigd raken, waardoor ze ziek kunnen worden en zelfs kunnen overlijden. Hierdoor wordt geadviseerd om hooi met jakobskruid niet te verkopen als veevoer, maar om het te composteren. Dit kan wel financiële verliezen veroorzaken voor hooiproducenten.

Jakobskruid kan zich op verschillende manieren verspreiden. Een plant kan 50.000 tot 200.000 zaden produceren. De zaden worden vooral door de wind verspreid, maar de meeste zaden komen dichtbij de moederplant terecht. Een klein deel van de zaden kan verder dan 50 meter van de moederplant terechtkomen. De zaden kunnen enkele jaren kiemkrachtig blijven, vooral als ze onder de grond zitten. Zaden die dieper dan 4 centimeter onder de grond zitten, kunnen tot wel 16 jaar overleven.

Naast zaadverspreiding verspreidt jakobskruid zich ook via wortelknoppen. Als de plant beschadigd raakt en geen zaden kan vormen, kan hij wortelknoppen maken waaruit nieuwe planten groeien. Zelfs als de wortel in stukjes is gehakt, kunnen uit bepaalde delen nog steeds nieuwe planten ontstaan.

Dit maakt mechanische bestrijding lastig, omdat grondbewerking vaak leidt tot het breken van wortelknoppen in kleinere stukken, die weer uitlopen en nieuwe planten vormen. Jakobskruid heeft vaak meerdere jaren en bewerkingen nodig voordat hij volledig verwijderd is.

Hoe kunt u voorkomen dat jakobskruid zich vestigt?

Om te voorkomen dat jakobskruid zich vestigt, zijn er enkele vuistregels. De plant groeit voornamelijk op kale plekken. Dit kan onder andere veroorzaakt worden door overbegrazing, vertrapping of bermbeheer met klepelmaaiers waarbij zowel de planten als vaak ook een deel van de bodem wordt vermaaid. Hiernaast heeft jakobskruid licht nodig om te groeien. In een dicht gewas of grasmat overleven de kiemplanten van de jakobskruid daarom bijna nooit. Daarom wordt aanbevolen om maaisel niet langer dan een aantal dagen te laten liggen. Dit omdat het langer laten liggen van maaisel de bestaande vegetatie kan verstikken, en wanneer het dan weggehaald wordt kan het leiden tot kieming van jakobskruid.

Bescherming van jakobskruid

Jakobskruid komt [algemeen voor in Noord-Holland](#) en heeft geen beschermde status. Er zijn echter wel gebieden met speciale regels, waar de planten niet zomaar bestreden mogen worden.

Binnen het [Natuurnetwerk Nederland \(NNN\)](#)¹ en [Natura 2000 gebieden](#)² is het beleid gericht op het beschermen en versterken van de natuur. Hier mag jakobskruid alleen bestreden worden als het nodig is voor het behoud van de biodiversiteit of als de plant een bedreiging vormt voor beschermde soorten.

In [weidevogelleefgebieden](#)³ is bestrijding toegestaan, maar moet rekening gehouden worden met het broedseizoen om verstoring van de vogels te voorkomen.

Kies in deze gebieden bij voorkeur voor handmatige en plaatselijke bestrijding, en laat het perceel eerst controleren op nesten van weidevogels door bijvoorbeeld een agrarische natuurvereniging. Buiten het NNN, Natura-2000-gebieden en weidevogelleefgebieden zijn er ruimere mogelijkheden voor het bestrijden van jakobskruid.

Wie is er verantwoordelijk voor de bestrijding?

De verantwoordelijk voor de bestrijding van jakobskruid ligt bij de eigenaar van de grond, maar er is geen bestrijdingsplicht.

De provincie Noord-Holland heeft geen specifiek beleid voor jakobskruid. Wel is er voor provinciale gronden die direct grenzen aan landbouwgrond afgesproken met gebiedsaanemers om de plant te bestrijden. Dit betekent dat zaadvorming van jakobskruid moet worden voorkomen wanneer de plant binnen 50 meter van landbouwgrond groeit. Indien dit het geval is kunnen inwoners een melding doen bij het Servicepunt van de provincie Noord-Holland (zie onderaan dit informatieblad).

Op gronden die in eigendom zijn van een gemeente, kunnen de regels per gemeente verschillen. Kijk hiervoor op de website van de betreffende gemeente.

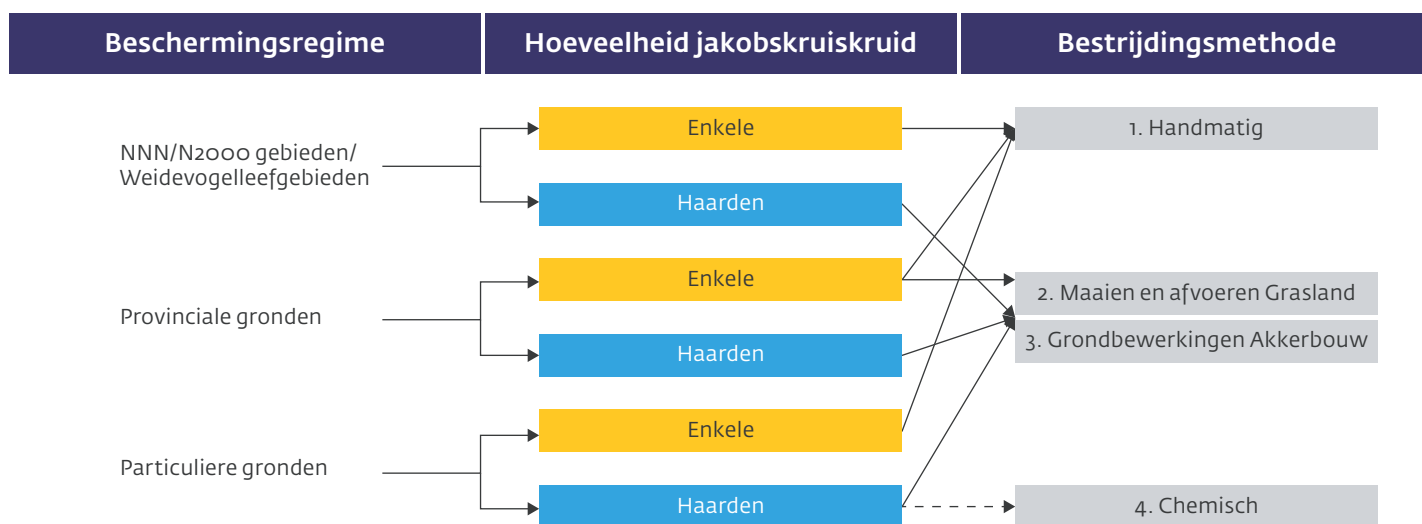
Hoe kunt u jakobskruid het beste bestrijden?

Om te bepalen welke bestrijdingsmethode wordt aanbevolen, is het goed om naar het beschermingsregime en de hoeveelheid jakobskruid te kijken. Dit wordt in het onderstaande figuur afgebeeld. U kan het figuur aflezen door links te starten bij het beschermingsregime, vervolgens te kijken naar de hoeveelheid jakobskruid en zodoende komt u bij een bestrijdingsmethode uit. Deze bestrijdingsmethoden worden onder het figuur verder toegelicht.

¹ Natuurnetwerk Nederland: Kaartlagen Referentiekaarten NNN OG.

² Natura 2000 gebieden: Kaartlagen Referentiekaarten Natura 2000.

³ Weidevogelleefgebieden: Kaartlagen Leefgebied Weidevogels.

Frequentie en tijdstip van bestrijding per optie

1. Handmatig

Het beste moment om jakobskruid met de hand uit te steken, of uit de grond te trekken, is in het vroege voorjaar, wanneer de planten nog jong zijn. De plant is dan nog klein en heeft geen bloemen of zaden. De wortels zijn nog niet diep, dus u kunt de hele plant makkelijk verwijderen. Als er wortel(stukjes) achterblijven, kan jakobskruid teruggroeien. In dit geval is het nodig om de plant dan nogmaals uit te steken.

2. Grondbewerkingen (Akkerbouw)

In de akkerbouw kunt u jakobskruidhaarden bestrijden door de grond te bewerken. Dit werkt het beste als de wortels nog niet volgroeid zijn. Het gebruik van een pennenfrees wordt hiervoor aanbevolen, omdat deze de wortels volledig los kan krijgen in de grond, zodat hergroei traag verloopt en veel energie kost. Het is aanbevolen om deze grondbewerking een aantal keer per jaar te herhalen, vooral wanneer nieuwe zaailingen verschijnen. Let wel op, het kan nog steeds zo zijn dat grondbewerkingen ervoor kunnen zorgen dat kleine deeltjes van de wortels in de grond blijven, waardoor meerdere malen herhalen nodig kan zijn.

3. Maaien en afvoeren (Grasland)

De meest effectieve methode om jakobskruid te bestrijden is maaien en afvoeren. Jakobskruid is het meest kwetsbaar voor maaien wanneer de eerste bloemknoppen te zien zijn. Deze methode werkt het best wanneer er minimaal 2 keer per jaar gemaaid en afgevoerd wordt. Het beste moment voor de eerste maaibeurt is voor de bloei (eind juni/begin juli), zo voorkomt u dat de plant zaden produceert en zich verder verspreidt. Het beste moment voor de tweede maaibeurt is in het midden van augustus. Het is de verwachting dat de resultaten zichtbaar zijn na een aantal jaar omdat de zaadbank dan uitgeput raakt.

4. Chemisch

Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen is niet toegestaan op provinciale gronden die verpacht zijn en in NNN- of Natura-2000-gebieden liggen. Verder geldt er op alle provin-

ciale gronden die verpacht zijn een verbod op het gebruik van glyfosaat. Ook is het niet toegestaan om chemische bestrijdingsmiddelen te gebruiken op oevers en bermen die in provinciaal eigendom zijn. Op overige gronden heeft mechanische of handmatige bestrijding de voorkeur, vanwege de mogelijke negatieve effecten van chemische bestrijding op de bodem, flora, fauna en de natuur in het algemeen. Meer informatie over chemische bestrijding is te vinden op de [website van de Rijksoverheid](#).

Meldpunt

Inwoners kunnen een melding maken van jakobskruid langs provinciale wegen binnen 50 meter van landbouwgrond. Dit kan door telefonisch contact op te nemen of een e-mail te sturen naar het Servicepunt. Pacht u grond van de provincie Noord-Holland en heeft u een vraag over jakobskruid, neem dan contact op met uw huidige contactpersoon bij de provincie Noord-Holland.

Telefoon Servicepunt: 0800 0200 600 (gratis)

E-mail Servicepunt: servicepunt@noord-holland.nl.

Meer informatie?

Meer informatie over de jakobskruid is te vinden op de [website van Flora van Nederland](#) en de [website van de Vlinderstichting](#).

COLOFON

Informatieblad Jakobskruid is een uitgave van de provincie Noord-Holland.

Redactie: provincie Noord-Holland

Meer informatie: www.noord-holland.nl/verpachtingen.

DTP en drukwerk: The Creative Hub

Haarlem, februari 2025

Aan deze informatie kunnen geen rechten worden ontleend.